Година I — 8 марта — ЦЕТИЊЕ — 21 марта 1942. — Бр. 8

Излази суботом
АДМИНИСТРАЦИЈА ЛИСТА НАЛАЗИ СЕ У ШТАМПАРИЈИ „ОБОД" ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА БРОЈ 64
ПОЈЕДИНИ БРОЈ Lit. 1—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Наша ријеч

Идеологије вриједе онолико уколико су практичне, иначе су утопије и илузије. Код нас такве утопије долазе с поља и трују наш народ преко лажних пророка. Ми оперишемо са чињеницама и гледамо стварности у очи, а стварност је да смо окупирани и да нам на првом мјесту треба хлеба, да би одржали свој голи живот. Свака друга политика данас је прави злочин и с обзиром на народ и с обзиром на окупатора, јер гладан народ и војска у рату не могу и не смију водити политику.

Наш је народ постао просто један сноп нерава и мишића болесних, зато је наша дужност да се ујединимо, и да га лијечимо од тога, да му помогнемо да се отргне из руку лажних пророка, који ће истина ускоро бити индивидуирани и неутрализовани. Не смијемо дозволити да Црногорци постану плијен демагога, било с десна било с лијева, него да их учинимо хомогеним и дисциплинованим изазивајући код њих разноврсне активности, усредсриједјене на опште и највише добро наше нације.

Наш народ је изгледа нам, остао без идеала, без идеје, а народ односно држава без идеје то је празан израз. Одавно је наша ужа отаџбина постала тркалиште политиканата званих и незваних — поља на којој се бију неколике идеје, али ни једна од њих није постала *синоним отаџбине, синоним* и дух нације. Узрок томе је материјализам који тешко терети душу многога. Многи од нас више воли комодитет од акције, занима се више ситницама него мисијом човјека у друштву, у држави. Ништа се не постиже брбљањем по кафанама или неумјесним шалама по улицама. Можда код нас има и насљедног у томе: да се стоји по ћошковима, да се чека, док се ствари среде, а потом да се баци са запјенушеним устима од лакомости, те да се добије једно добро мјесто и масан залагај, да поново, дакле, сише, као некад, крв овога намученога народа.

Изађимо дакле једном на сунце, изађимо на виђело, изађимо из свакидашње кронике, створене од прашине и биједних рачуна. Уздигнимо главе и гледајмо један другога право и с повјерењем у очи, у тврдој нади, да звијезда водиља наше нације није угашена, а то је главно.

Приђимо један другом искрено и отворено, признајмо и једни и други своје грехове и покажимо жељу и труд да се исправимо и *поправимо*. Сарадња ће нас приближити и ујединити.

И рад ће наш бити позитиван.

Н.

УСПЈЕСИ ОСОВИНСКИХ СНАГА

Сјајни успјеси Италијанске авијације

Авијација Италијанског експедиционог корпуса у Русији је извела једно ново сјајно и сретно дјело, које је непријатељ платио са десетком разорених авиона. Авијација Италијанског Експедиционог Корпуса је посљедњих дана искоришћавајући тренутно побољшање временских услова, појачала своју активност.

17 марта су неки наши ловци изненада у бришућем лету напали један непријатељски аеродром, те су, не обазирући се на јаку противавијонску ватру у навратима митраљисали једну групу авиона, која је чекала на полазак, разоривши том приликом сигурно 10 њих. Иста наша формација, коју није задовољио тај сјајни успјех, наставила је акцију митраљисања једне непријатељске колоне за снабдијевање, задавши тешке губитке истој, те се неоштећена вратила у полазну базу.

Фиренцо главни стан јавља

Нови напади које је непријатељ извршио на Керчском Полуострву били су дијелом сломљени на самим полазним положајима артиљеријском ватром и ваздушним нападима. На другим секторима Источног фронта непријатељ је такође и јуче вршио нападе, не по*стигнувши никакве успјехе иако* је располагао великим снагама. Између 15 и 17 марта изгубио је непријатељ укупно на Источном фронту 131 борна кола. Совјетске ваздухопловне снаге изгубиле су јуче 68 авиона, од којих 56 у ваздушним борбама. Њемци су изгубили један авион.

На Малти су настављени дневни *и ноћни напади њемачких борбених* авиона, који су изазвали велике пожаре и жестоке експлозије на аеродромима и на лучким постројењима. Једна њемачка подморница је источно од Тобрука напала један британски конвој, који је пловио под јаком пратњом, те је потопила један брод-цистерну за петролеј од 8.000 тона.

У *ширини америчанске обале* њемачке су подморнице потопиле пет непријатељских трговачких бродова од укупно 41.000 тона, и један стражарски бродић ратне морнарице Сједињених Држава. У овим акцијама истакла се подморница под командом поморског поручника Росена.

Један издвојени британски апарат је извршио јуче, под заштитом облака, војнички потпуно неуспјелу акцију на територију западне Њемачке.

Јапански извјештај

Комунике, који је јутрос објавио Главни стан Јапанских Императорских Наоружаних Снага јавља да су на дан тринајестога марта непријатељски авиони, који су стигли из Аустралије на Нову Гвинеју, њих 11 на броју, били разорени на аеродрому Порт Моресбија. 14 марта је још 14 авиона било разорено на острву Хорн, на кратколме остојању од крајње тачке аустралијанскога континента. У истом размаку времена су јапански бомбадери из састава морнарице жестоко нападали војна постројења и обалске утврде Саламонских острва и Флориде.

Према једној непотврђеној вијести торпедоване су подморнице и потопиле у јужноме Атлантику један велики сјеверноамерикански брод који превозио 10.000 војника Сједињених Држава за Аустралију.

[illegible] су јуче у тијесној [illegible] са [illegible]морским јединицама [illegible] операције извијања на [illegible]ке Перте. Штампа Јапанског Експедиционог Корпуса у Јужној Кини пише да су јапанске трупе потпомогнуте у операцијама од стране кинеских трупа Нанкиншке националне владе.

Потопљено бродовље

Коментаришући вијест о скорашњим успјесима њемачког подводног оружја, опажа лист „Фелкишер Беобахтер", да је улазак у рат коштао Сједињене Државе 2.700.000 тона трговачког бродовља. У исто вријеме — наставља лист — посредовање Јапана у овом рату, које је проистекло из Рузвелтовог изазивања, проширило је борбу на све океане. Јапанци су до сада потопили 900.000 тона бродовља помоћу своје ратне морнарице и ваздухопловства. Њемци су потопили од првих дана децембра 1,600.000 тона. Ако се додају успјеси које су постигле италијанске снаге, износи укупан губитак непријатељског бродовља од власка Сједињених Држава у рат — 2.700.000 тона. Овај број је три пута већи од свих поморских конструкција остварених у америчанским бродоградилиштима током 1941 године.

Њемачке подморнице су потопиле у водама Западне Индије 12 трговачких бродова од укупно 70.000 тона, међу којима се налазе три брода — цистерне за петролеј. Један други брод је оштећен торпедом. На тај начин су њемачке подморнице од дана своје прве појаве у Западном Атланском Океану потопиле 151 непријатељски трговачки брод од укупно 1,029.000 тона, међу којима се налази 58 цистерна за петролеј од укупно 442.000 тона.

Овлашћени кругови сјеверноамериканске морнарице признају да је у водама западне хемисфере до сада торпедовано око 90 бродова, међу којима је било најмање 18 цистерна за петролеј.

Овом признању треба надодати и остале бродове што се на дну мора боре са неумољивим процесом рђања да се добије истинито стање.

Нови војвода од Аосте

Његово Краљевско Височанство Принц Ајмоне од Савоје-Аосте, Војвода од Сполета, преузео је титулу Војводе од Аосте, будући да је његов брат Његово Краљевско Височанство Принц Амедеј од Савоје-Аосте умро без прворођеног мушког потомка.

Г. Мусолини прима Далматинске префекте

Дуче је у присуству Гувернера Далмације примио префекте Задра, Сплита и Котора, који су му реферисали о ситуацији тих провинција. Дуче је дао директиве за будуће акције, похваливши префекте за активност коју су до сада развили.

РАТНА СИТУАЦИЈА

У колико се више примичу дани пролећа у толико се појачава активност операција на источном фронту, скоро на свим секторима. Овога пута то се нарочито види на полуострву Криму. Послије извјесног времена скоро мировања на овом сектору, бољшевици од прије два дана са јаким снагама, које су потпомогнуте свим техничким средствима и авијацијом нападају Керч, али сви ти напади били су сломљени уз тешке губитке по бољшевике. И на осталим секторима Руси су поновили нападе с мањим снагама него на Керчу, али без успјеха. Поред осталих губитака у људству и материјалу ратном бољшевици су изгубили за посљедња четири дана 209 апарата.

На либијском фронту у Сјеверној Африци само активност авијације.

Напредовање Јапанаца наставља се рапидно у Бирманији. Док се јаке јапанске снаге налазе нешто јужније од Паунијда, дотле се извиднички моторизовани одреди приближују овом важном мјесту у Центру Бирманије, одакле полази један жељезнички крак, који веже жељезничку пругу Бирманије на 150 километара јужно од Мандалеја.

С друге стране и у зони делтерије ске Ириваде Јапанци су постигли нове значајне успјехе. Покрети јапанске флоте у водама Бенгалског залива узнемирили су Енглезе, јер се ови *боје напада на Цејлон.*

Успјеси Јапанаца на свим фронтовима изазвали су нове нереде у цијелој Индији, што доказује тешку ситуацију тамо. Очекују се са живим интересовањем одлуке које ће 18 марта у Варди донијети Свеиндијски конгрес. Ријечи: Индија Индијанцима, шире се муњевитом брзином кроз цијелу Индију, те присуство онамо Крипса, изгледа неће помоћи ништа. Енглеској је одзвонио час полагања рачуна.

Н.

Изјава шефа Јапанске војне управе

Шеф јапанске војне управе је изјавио да се јапански систем не закључује у искоришћавању становништва запосједнутих територија, те је позвао становништво на сарадњу са Јапанцима на дјелу успостављања новога поретка у Источној Азији, осигуравајући уједно Кинезима, настањеним у Источној Индији, да ће без обзира на њихово евентуално раније пружање помоћи чунгкиншкој влади, имати потпуну заштиту и помоћ, уколико се буду придржавали одредаба властију.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNOGORA

Да се разврстамо!

На сваком народном послу има и приврженика и опозиционера, јер, каже се, сви људи не мисле једнако, сваки мисли својом главом и сваки има своје особено мишљење, своју идеју и свој правац. Али у политици када се одлучује о једном крупном народном питању, обично се сви припадници једног народа разврставају у двије политичке групе, за или против једног постављеног начина рада у сврху решења постављенога питања. Може трећа или која још наредна група, особено истаћи трећи или ма који даље по реду, начин за рјешење тога питања. То није на одмет, још мање на штету, јер што се изналази више начина, тим ће се ствар боље простудирати и сигурније пронаћи најбољи пут и начин.

За данас, у Црној Гори постављено је на дневном реду једно једино и гоpуће народно питање: *да се спријечи даља паљевина црногорских домова и села и да се пресшане са проливањем црногорске крви*, или најкраће речено, *да се спријечи коначна пропасш Црногорскога народа.*

По једном тако крупном и судбоносном питању код сваког цивилизованог народа, осим код дивљих људождерских племена, биле би само двије политичке скупине: једна која иде на уништавање народа, и друга која хоће спасавање народа. У овој другој скупини могло би бити јединствености у начину рада, а могло би бити двије или више група од којих свака тежи истом циљу — спасавању народа — али на разне начине; али у њој не би, код цивилизованог народа, могло бити неутрализованих ни група ни појединаца.

Међутим, ми Црногорци не припадамо дивљим људождерима, наша је историја стара преко хиљаду година, и према томе спадамо у цивилизоване народе, па ипак стојимо пред једним таквим питањем. И подијељени смо у двије скупине: ону у шуми која хоће народно уништење, и ову на дому која хоће народно спасавање.

Али у овој другој скупини, на дому, има и таквих групица или бар појединаца, који се вајкају, измичу, завлаче у ћошкове и у своје одаје; који би хтјели да некако остану по страни и да ни прстом не мрдну у послу за народно спашавање, и ако акцију других и рад других на овом послу и хвале и одобравају. Они желе свако добро своме народу, јер, разумије се, то добро и они са њим дијеле, али ако то добро тражи жртву или труд, *они би хтјели да шу жрйву и шај шруд чини неко други, а они да гледају.*

Да им се за такву подлост не би пребацило, *они ешо, шешка срца, и с великом муком, одобравају жрйве и шруд других*, који су вољни да их чине. А да би такву подлост оправдали, *они се изговарају овим или оним*, тек да нешто кажу у своју одбрану, *да нас увјере да не припадају ни онима у шуми ни каквом дивљем племену.*

А послије, када се ствари среде трудом и жртвама оних који нијесу жалили труда и жртава, ови подлаци нагрнут ће, као гладни гаврани на стрв, да траже све могуће и немогуће бенефиције, синекуре и положаје, и биће љути као рисови, ако им се не понуде и министарске фотеље; јер, за Бога и по Богу, они су претставници те и те групе, те и те политичке линије, па зар би се што и без њих могло створити и зар би се поред њих и мимо њих могло пролазити?!...

Тако је то било до јуче, и до данас, па се надају биће то тако и сјутра.

Али народи кроз муке и патње зријевају, поједини се све више освјешћавају, стари системи падају, а нови се зачињу и усавршавају. Са старим изанђалим и излапљелим системима иду у кош и у гроб изанђали људи са излапљелим мозговима и паразитским схватањима.

Ново вријеме, вријеме динамике, ствара и изграђује нове људе, људе од акције и виталитета, који ће у своме динамичном маршу згазити и у блато бацити љенчиве паразите, као штетне бакциле, као ништавне атоме.

Ми назиремо то ново вријеме, ми га већ видимо, стварамо и изграђујемо. Ми видимо и те нове људе, ми им припремамо и зато са њима марширамо. И зато овако говоримо, пишемо и радимо; не чекамо и не заплачимо се у ћошкове и одаје. Не филозофирамо, јер кад се ради о животу једнога народа, престају сва филозофирања и сви обзири.

Али баш зато, што се ради о животу читавог Црногорског народа, о његовом добру или пропасти, онда нема и не може бити неутралаца и посматрача. Ако неко зна који бољи начин, нека изволи предложити. *Зашо хоћемо да и они из ћошкова и одаја изађу на свјешлосш дана и сунца, да видимо шшо они мисле, шшо хоће да раде, и да знамо коме припадају: Народу који хоће да се спасава, или онима који раде на пропасш свога народа?*

Морамо да се разврстамо!

В.

Како убијају

Прије неки дан комунисти су убили Станка Радуловића, капетана из Заврха у Срезу Никшићском.

Једна банда Моше Пијаде дошла је ноћу и опсадирала Станкову кућу, па су га позвали да им отвори врата на вјеру.

Станко и његов стари отац пришли су вратима и отворили, а комунисти су у исти час припуцали и обојицу на мјесто убили.

У том моменту Станкова кћер узела је очев револвер и опалила на убице те убила двојицу, а остале нагнала у бјегство.

Сјутра дан увече бандити су дошли са појачањем и убили Станкову жену и његову витешку кћер.

Д.

Национална штампа

Талас национализма продро је и у забачени Санџак. Дошао нам је до руку један мали лист „Пљеваљски весник“ бр. 14 од 16 фебруара 1942, који излази у Пљевљима. Из листа се види да и они тамо заступају исту идеју као и ми.

ЦРНОГОРСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ

Успјеси на све стране

Зборови

У Ријеци Црнојевића одржани су два национална збора. Оба су били посјећени од велике масе сељака, који су дошли из оближњих и даљњих крајева ријечке нахије, да би манифестовали своју одност националној Црној Гори. Први је збор одржан 14 о. мј. на пијаци Краљице Милене пред општинском зградом. Отворио га је Петар Пејовић, који је затим предао ријеч г. П. Ст. Петровић-Његошу. Овај је присутнима објавио важност садашњег националног покрета.

Даље је говорио о нашем данашњем злу — комунизму који притиска своме народу душу, молећи и позивајући присутне да се организују у Црногорски Национални Покрет. Ако наша безумна небрања са њиховим рушилачким и садистичким радом не престану и одмах се не поврате својим кућама, да се моментално предузме енергична акција чишћења до истребљења.

Присутни су говор саслушали са одобрењем и повицима живјела Национална Црна Гора! Доље комунизам!

Други је збор одржан у недјељу 15 о. мј. на коме је говорио г. командир Ђоко Дрецун, командант националне црногорске војске за Ријечку Нахију. Он је у главном рекао ово: „Браћо! Од кобног 13 јула више пута пружасмо нашој браћи руку измирења. И сада им пружамо и праштамо сва зла која су нам до сада починили, само ако [illegible] су окрвавили своје руке крвљ[illegible] народа или недужних итал[illegible]ских [illegible]. Позивљем Вас да се [illegible] редовима Црногор[illegible] Покрета да браним[illegible] дањег комунистич[illegible] присутни без разли[illegible] прихватили су говор једн[illegible] обећавши да ће дати за националну Црну Гору, чак и саме своје животе.

Са оба збора народ је посјетио команданта ријечке господина Салв. Спиталијерија који их је најљубазније примио, оба пута одржао говоре и подељ[illegible]ио [illegible] [illegible] [illegible]

Напаћено село

Сеоски радниче, сеоски овчару, сеоски копачу и косачу и сеоски орачу — што радиш? Гледаш ли своја поља, своје њиве, воћњаке и гајеве? Имаш ли наде да што урадиш? Радиш ли што? Сад је март мјесец, сад су дани од нафаке и године, а мјесто свега онога што ти треба да чиниш у овом времену ти радиш нешто сасвим девето. Умјесто да ухватиш свој посао, ти се лудо хваташ за свјетске проблеме. На многим сједницама и конференцијама мораш слушати како ти се проповиједа о измишљеним ситуацијама на било каквим фронтовима. Мораш и ти то проповиједати и убјеђивати друге да је тако. За Бога, живога, има ли иједанијера посла од тога?! Умјесто сјутрадан, иза ових честих сједница и конференција, да идеш на своје њиве и нужне послове, ти мораш као звијер, стајати на стотинама стражарских мјеста. Кога врага стражиш? Какво чудо мораш чувати? Чему то води?! Можеш ли ти то издржати? Да ли се твој здрави разум буни на то? Још једанпут — о Боже мој? Овчару и косачу, копачу и орачу, ти мораш чак и своје кћери слати на те ноћне и дневне службе. За Бога милога, да ли ти увиђаш зло које те сналази од тог хаоса? Шта мислиш ти о својим кћерима, сестрама и женама које ти иду у овакву службу?

О Боже мој!

Размишљаш ли ти о томе кад пошаљеш своју кћер, сестру или жену, да ти ослушкује испред сусједних и туђих кућа? А како ли је то, кад се иза тих њихових ослушкивања послије, дан два, нађе убијен твој комшија, брат, рођак, кум или пријатељ?! Осјећаш ли ти да је то грозота и ужас?! Видиш ли да је између вас изгубљено и уништено повјерење? Знаш ли ти, орачу и копачу, косачу и ратару, да се пола нашег животног терета своди на наше искрено и узајамно повјерење? Што упропастисте наше братство, кумство, пријатељство, рођаштво, побратимство и толико других дивних пријатељстава! Да ли ти осјећаш огромни терет који ти је наметнут? Размишљаш ли ти кад о томе: ко те води, ко ти суди, ко те хара и ко те убија? Да ли ти вјерујеш да постоји паметних и племенитих људи? Да ли ти више вјерујеш у људе осим оних људи — односно нељуди, које сваки дан мораш чути, ропски слушати и бити на њиховим крвавим смотрама? Вјерујеш ли ти да изван тебе и оних који те окружавају има људи? Да ли си свјестан свих зала која су се одиграла? Да ли си свјестан вриједности тих људи који то чине? Разликујеш ли човјека од нечовјека. Разликујеш ли ти лопова од поштена човјека? Разликујеш ли ти зликовца од праведника? Знаш ли ти ко су: погани никоговићи, скоројевићи, скоровечерњаци, бескућници, битанге, хуље, лопови, забушанти, багабунди, скитнице, олоши, злокобници, шиљарије, шабоједовићи, протуве, уљези, насилници, блудници, сваштари, хохштаплери, пијанице и сијасет других неваљалаца? Знаш ли ти ко су изроди рода људскога.

Прибери се једанпут и пођи оним путем, и то најкраћим, да би нашао себи прави пут. Није ти то тако тешко учинити. Све се може кад се хоће. Једанпут то мораш учинити, онда то учини на вријеме. Стреси са себе анархију и комунизам, па пријући стопама куд те води твоја окрвављена нација и осјећање које ти је потиснуто и уништено лажју и терором. *Абердар*

РАЗОНОДА

Једног дана у друштву чиновника, који сада умиру од досаде, прича нам један колега, — иначе врло шаљив и духовит:

„Јахао ја једнога дана мога чувеног вранца преко Дурмитора, и када сам сашао до Црног Језера, натјерао сам вранца да исто преплива, и када само се приближили крају, мога вранца уједе нешто за ногу, и овај се ритне, те том приликом избаци из Језера крапа тежине 25 килограма“.

Том причом је наш колега, створио толико расположење код нас, те смо га молили да нам нешто слично припреми и за идућа два.

Ловац

Отворимо очи

Са каквом брутералном свирепошћу су се комунисти борили против националиста у селу и граду свима нам је добро познато. За нечију кривицу није требало доказа, довољна је била само достава да је приликом збора или каквог комунистичког предавања којих је било много, нехајно слушао па да дотичном одлети глава. Безапштедно су убијани и били на реду да буду убијени сви они на које је пала сумња да су против њих. Овим мјерама утјеран је страх у кости нашем народу на селу а и у великом броју у градовима тако да је велика већина нашег народа ропски извршавала све наредбе црвених зликоваца. Сентименталност, хришћанско милосрђе, најгори је адут у рукама буржоазије против нас рекао је Љењин. — Јаде грехоте, ће поведоше оволику младеж да се брањом коњу, чули смо овдје у Подгорици ових дана од наших жена које су несвјесно насјеле комунистичкој вјешто камуфлираној пропаганди против националиста.

Једној од ових жена која је овако сажаљиво говорила о националистичким омладинцима обратио сам се слиједећим ријечима: „Добра хришћанко, гдје је твој син Лука?“ Није имала куд признала је — „У шуму код партизана!“. — „Твоме сину је 18 година и зимус је рањен у борби против Васојевића а сада је у партизанској болници у Ћелији Пиперској. Јесу ли Васојевићи наша браћа? Ко је повео твог сина да убија своју браћу?“ —„Незнам“ — „Ја ћу ти рећи, — Моша Пијаде и још једна шака зликоваца, која нема ничег поштеног, ничег светог, ничег српског или црногорског код себе. То је шака безумних људи која хоће да уништи наш намучени црногорски народ.“ Да је неким чудом последњих мјесеца у Црној Гори боравио Христос он би сигурно измијенио своју заповјест „Ко тебе каменом ти њега хљебом“ и она би од сад морали казити „Ко тебе каменом ти њега топузом“! Сваку попустљивост према комунистима — нека се нико не вара, па ће ко год њих изјавити каје — не, они су сасвим друкчије васпитани — они ће то схватити као нашу глупост или слабост према њима. Послије разбијања првог устанка од 13 јула великодушно поступање окупатора они су искористили, да се поново приберу и сакупе па су за сав опроштај који им је учињен, одговорили дањим мучким и кукавичким нападима из засједе на њихове војнике и колоне аутомобила, који су нашој сиротињи доносили храну. Сада када увиђају да се не могу одржати против народног устанка који се против њих дигао они се кукавички извлаче, боље рећи повлаче да се сакрију у националистичким редовима правећи покајничко лице, у циљу да нам из тога сквовишта поновно могу забости нож у леђа. Да се не би погрешно разумјело, ово не важи за велику већину нашег честитог сељака, који је терором приморан био покоравати се партизанској-паразитској команди из Радовча, Убала, Гостиља и других црвених зликоваца. Ону мањину црвених сељачких покварењака наш сељак добро познеје и он ће је сам раскринкати и онемогућити, али ово мора да важи за сваког оног грађанина који је напустио свој дом и пошао добровољно да се придружи црвеним бандама јеврејина Моша Пијаде у борби против своје рођене браће. Њима за сад нема мјеста у нашој средини. Свака попустљивост и сентименталност према њима може бити кобна за нас. Ако се брзо и одлучно не преузме све што нам стоји на расположењу у борби против њихових радио станица, комунискичких ћелија, којих има у свакој улици бар по једна, ако се тај олош одмах не пронађе и елиминира из јавног живота, ми нијесмо у сигурности. — *Њихове су централе у градовима.* Те централе морају пасти да би и филијале пале. Ако се тако не уради, пасти ћемо ми прије или послије, или ћемо са нашим нехатом у

За правичнију подјелу материјалних добара

Пламен рата обувео је цио свијет. Данас не постоји ни једна држава која то не осјећа. На малим фронтовима стоје војске једна према другој и боре се једна против друге, па ипак њихови народи учествују најмање са 90% активно у рату. Такав је данас модеран рат, јер су и борбена средства механизована и сваком земаљском крају приступачна. То се нарочито тиче авијације, моћне и силне са њеним разорним дејством, који уништава духовне и материјалне људске културе.

Данас се боре два свијета, боре се два схватања, бори се прошлост са будућношћу, најзад бори се теориски идеализам противу практичног реализма. Сва је борба око правичније подјеле међународних добара, што условљава благостање сваког народа. Доктринарство је отишло у дим, замјењује га груби реализам. Не да се више о проширењу територија, те се рат не може ни сматрати као завојевачки, што је у прошлости најчешће био. Ради се о узимању оних мјеста која су богата производима, које извјесна земља нема, или како се то дипломатски каже, ради се о животном простору. Оно што се није могло постићи добрим трговинским уговорима у миру, жели се постићи са оружјем у рату. Рат за сировине исто је што и рат за правичнију подјелу међународних добара. Мале земље са људством од само неколико милиона држе у власништву огромне богате територије туђег земљишта, док [illegible] без тих могућности [illegible] великим тешкоћама, јер [illegible] потребније сировине [illegible] народа. Није данас [illegible] петролеј, нафту, бензин, [illegible] гуму, кафу, пиринач, [illegible].

Не говорим овдје о бољем друштвеном поретку Карла Маркса, наслоњеног на интернационалну сентименталност, [illegible] Бакуњиновом егоизму, а камање на бољшевизам Стаљина: не, мисли се на бољу промјену друштвеног поретка и правичнију расподјелу добара на базе радног націонализма који једини носи у себи и здрав социјализам.

Из овог ратног вртлога који данас обухвата цио свијет, ми се надамо и с правом очекујемо један нови и бољи живот свих народа на земљиној кугли, па и нашег. Без обзира на побједника, нови поредак мора се успоставити и то далеко правичнији него што је стари био; у противном, мира никад не би било, ратови никад не би престајали, те ни један народ па ни побједник, не би био срећан и задовољан. Жртве које ће пасти у овом катастрофалном рату треба жалити без обзира на којој су страни, али ако из њиховог страдања треба да се роди један нови правичнији и задовољнији живот, онда оне неће бити узалудне, а ми који их преживимо, благосиљаћемо их уз велику благодарност.

Брана

ЧИТАЈТЕ И ШИРИТЕ „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ као свој национални лист

ДИГИТАЛНА БИБЛИОТЕКА ЦРНЕ ГОРЕ

најмању руку дати могућности зликовцима са Радовча и других њихових склоништа, да још једанпут запале и опустоше и онако доста опустошену Црну Гору.

Убиство капетана Пејовића, покушај убиства на мајора Пилетића, довољно јасно оправдавају овакав став према комунистима. Они нијесу достојни да ступе у наше редове. Они нам не требају и насади и њих ради њима је мјесто за сада само у логорима, далеко од Црне Горе и од поштених Црногораца.

Дрекаловић

Црногорци и анархизам

Заведени Црногорци, вратите се с пута страхота и пропасти. Вратите се здравом разуму. Ураазумите се и очистите се демона. Примите часни крст на који сте пљунули. Васкрсните своју прошлост коју сте замрачили лажју једне јеврејске кловловске пропаганде. Примите повјерење, пустите се својим прикривеним осећањима која су пригњечена једном огромном демонском страшћу. Црногорци, допустите да у вама проговори дух ваших одличних предака. Тргните се из бесконачне заблуде у којој живите. Имајте смјелости, јер сте смјели. О Боже мој, зар ви имате ишта заједничко са анархијом?! Зар ви осјећате икако друкчије осим онако како осјећају ваши најбољи људи из ваше лијепе и поносите прошлости.

Ви волите породицу — анархија вам руши породицу. Ви волите отаџбину, анархија вам разара отаџбину. Ви волите и славите прошлост — анархија вам кида везе са прошлошћу и прогони вам је. Ви се дивите Богу и небесима — анархија вам ништи Бога и затвара небеса. Ви се поносите својом нацијом — анархија вам уништава націју. Црногорци, ви сте морални — анархија вам мјесто морала пружа безумље, неморал и блудност. Црногорци, ви сте хришћани — анархија од вас начини антихристе и богохулнике. Црногорци, ви поштујете све народе — анархија унесе сваку пометњу и мржњу према свима, мјесто љубави коју сте имали према другима. Црногорци, ви сте били праведни — анархија од вас начини неправеднике и вандале. Ви сте били поносити и горди — анархија од вас направи подмукљивце и невјере. Докле ћете тако?! Ви сте заведени и опчињени. Иалијечите се на врелу здраног разума. Послужите се здравом истином. Много не мудрујте. „Ко разђа у нас не погађа“, вели ваш омиљени Његош. Идите ријеком осјећања и разума ваше прошлости. Примите овај свијет онакав какав је а не онај свијет: мрака, лажи, насиља, безакоња, безумља, анархије и богохуљења какав је сада. Служите се с простим ријечима, па ћете тек онда видјети у каквом сте корову страхота живјели. Скините огромне лажи!

Очистите своју душу и оперите своје руке!

Јевреји су и Христа разапели. Јевреји су распели и вас, Црногорци. Никад нијесте пакленије подбодени и разорени као сада. На ваше чојство и витештво, кроз читаву историју, навукао је гнусне облаке и злу крв један назадњак и садиста по злу звани и гнусни Моша Пијада.

„Разведри ми више Горе Црне,
„Отклон' од ње муње и громове
„И смуђени облак градоносни“

Абердар

Нови Одбори

На Цетињу су основани одбори за све наше националне задатке, у сврху нормализовања наших прилика. Одбори ће се постарати да пруже заштиту и помоћ свима национално исправним Црногорцима, ма гдје се налазили, ако до сада нијесу компромитовани, као припадници комунистичке партије, и ако активно нијесу помагали њену акцију.

Поноћна посјета

Једне вечери послије пола ноћи, закуца на вратима приземља од стана Мила Бекића неки његов пријатељ, који се био „издувао“ на покеру и Мило пробуђен из најљепшег сна, избезумљен сађе доље са горњег спрата и отвори врата. Препознавши пријатеља упита га шта хоће.

— Дај ми Мило сто динара.

— Дођи горе, одговори Мило.

Пођу обадвојица горе и Мило га упита шта хоћеш.

— Сто динара.

— Ја немам.

— А што си ме звао горе.

— А што ти мене доље, одговори Мило.

Ловац

Духовна и морална настава

УВОД

Свакоме народу и великом и малом, а маломе више него великом, треба духом и моралом великих људи, великих карактера, који ће га водити на путу његове животне борбе и одржања. Може један народ бити бројно велики и материјално јак да покори бројне мање народе и да их тренутно потчини својој власти, али ако је тај велики и моћни народ духовно и морално слаб, његова ће се сила срушити сама од себе при најмањем потресу. На супрот томе може један мали народ, материјално и бројно слаб, ако је духом и моралом јак, преживјети најгоре ударце силе и одржати своју егзистенцију.

Таквих примјера пуна је историја свијета и народа. Велико Византиско царство побиједио је номадски коњаник из пустиње, Арап — Турчин, зато што је Византијско царство било духовно и морално труло, а коњаник из пустиње духом и моралом свјеж и јак. У најновије вријеме, видјели смо пропаст Француске, која је, по ријечима њеног претсједника, пропала зато што је имала мало пријатеља и мало своје сопствене дјеце, јер су њени људи продали за новац свакога пријатеља, а своје жене учињели нероткињама да би се науживали блуда. А Црна Гора, најмања држава на Балкану, одржала се у својој слободи и независности кроз пет стотина година турског господства на Балкану, само зато, што је била духом и моралом велика и јака. Таквих примјера супротности, гдје дух и морал побјеђује силу и број, имамо безброј, али је наш црногорски примјер најупечатљивији и најувјерљивији.

Чудо је то, да Турци покоре Византију која је држала читави Балкан, малу Азију, Африку и Јужну Италију, да пређу Гибралтар и да освоје Шпанију, и да пређу Дунав и допру до Беча, да загроже Русији; а да не могоше освојити четири хиљаде квадратних километара подловћенске Црне Горе са двадесет хиљада Црногораца под управом племенских главара и Митрополита!?

Ту загонетку не може ријешити и оправдати, ни неприступачно црногорско стијење, јер је Ђуприлић ипак продро на Цетиње и спалио га, ни бројна снага, ни материјална домаћа сила, ни помоћ других народа, јер тога није било.

Црну Гору и Црногорце сачувала је њихова духовна и морална снага, јер су као и онај свјежи коњаник из пустиње ујединили своје духовне и моралне силе са својим јатаганима, ујединили су своје богове и хаџаре. И у својој слободи одржали су се кроз вјекове, на дивљење свих народа свијета; све до прошлог свјетског рата.

Свјетски рат 1914—1918, а још више посљератни капиталистичко-плутократски систем и одгој нових генерација у томе систему, уништио је наше духовне и моралне силе и свео нашу духовну снагу на нашу малобројност и на нашу неурачуњиву материјалну силу.

Тако смо раскрстили са нашим духом и моралом, са нашим карактером чојства, поштења и правице; одбацили смо наше богове и хаџаре и претворили смо се, од хероја и витезова, у понизне слуге и измеђаре.

Тако заборависмо што смо били, и не примијетисмо што бивамо, и зато данас не видимо што смо и над којим духовним и моралним амбисом стојимо.

Да би смо то спознали и видјели, отварамо ову рубрику духовне и моралне наставе, јер Христос је рекао да признање и поправка није ни у дванајестом часу у задоњењу.

Требају нам карактери, онакви какви су Црну Гору створили и одржали.

Ако их данас немамо, морамо их створити. А можда их још имамо, само их треба из блата данашњице извући и опрати.

М.

Писмо...

Волио сам те кад си погнуте главе шарала иглом којекакве украсе по разноврсном платну, у постојаном очекивању да се помолим на ћошку. Волио сам те кад си очима срклала правилно поређање фраве са страница књиге, прелијевајући у срце сакупљени мелем. Волио сам те када си улицом, смијешећи се, стасита и весела, преметала твоје ножиће брже, сакупљајући у снопове жедне погледе пролазника, који су ти се потајно дивили. Волио сам те кад си — сјајна као прољећна ружа — са прозора дијелила погледе и мене усрећивала непрежаљеном милином. Волио сам те кад сам ноћу пролазио испод твојих прозора и очима душе гледао те како на меканом и бијелом јастуку лежиш склопљених трепавица, снијевајући, недокучиви кутак, ван граница свијета, у којем смо се, опијени срећом, хтјели заклонити и скрити. Волио сам те кад је грање повише наших глава шуштало, пратећи, као савршеним акордима тајанствених мелодија, наше заносно и испресјечено шапутање. Волио сам те и у оним тренутцима, кад је излив мојих најтоплијих осјећаја до врха језика допирао и у исто вријеме од узбуђења замирао, недајући ми да изразим што сам желио, канио и морао казати. Волио сам те и онда кад си ме презриво мимоилазила не знајући да ти је моја душа припадала и да сваки сакрити кутић као и свака мисао само једним именом одјекује још сада Чичи! Волио сам те...

Више те нема у овој средини. Као магла си нестала. Вртлог ужурбаног живота одниo те као каплу јутарње росе: Нестала си као виловито и грмизно сутонско сунце. Без наде... Без повратка...

Сваки угао, сваки ћошак, свака гранчица на огољеном дрвећу сјећа ме твоје омиљене свјетлости и носи дубоко урезане твоје драги. Свака та овдје зна и ја често прислушкујем разлијетане мистериозне мелодије заједничких успомена. Али успомена је мртва. Она води самопрегореању...

Отишла си... Понијела си собом изразе твојих очију, одјеве твојих меканих и сањивих зеница, које су гледајући ме, до сржи испијале моју душу, мој мир, моју слободу...

Збогом! Испио сам мелем и сада је чаша празна. Хвала ти свеједно, и ако морам да испаштам окрутност неумољиве судбине. А поред тога ме све прогања, мори, мучи, јер нијесам успио да те задржим, скрнјем, украдем... Нема више слатких илузија кад човјек зна да свака срећа и највећа сласт, често постају извор надљудског бола.

Зар је грјех оволико љубити? Можда! Ако је тако мени нема мјеста у рају, јер сам смртно загрјешио! Збогом! Не заборави, Чичи, да сам ради тебе рај изгубио!

*

Док сам овако писао густа четињска магла слазила је са плавих висина, као да хоће да својим меканим велом ублажи моју бол и сакрије круту збиљу са којом се већ неколико дана борим...

Ђино

Љубо Ристов у затвору

Необјашњив, што је код њега нека врста „врлине“, ружан по лицу као насљедници истребљени потурица по присима, шаљив и досјетљив као да му је мајка из Цуца, јер је многе цетињане на њему својствен и уређен начин обилно и у доста прилика прописно насмарио, сједи згурен у затвору, премишљајући када изађе на улицу како ће и кога опет и на који начин дочекати са шалом.

Наступи вријеме да се пусти из затвора, па када му је ово саопштено, један од присутних познајући Љубова пецкања као у шали додаде: „и да се обриј“!

Њему је мило било када је чуо да је слободан, али на додатак „и да се обриј“ тобож се је слатко насмијао, а у себе је повиснло: „Има попа и над попом“.

Сав радосан што је дошао кући, дочека га жена са задовољством, али када јој је он испричао горњи случај (она слабо говори српски, јер је поријеклом њемица) а знајући како он вјешто зна да пецка појединце са грохотним смијехом рече му:

„Имала право, и ја би то рекао“.

Ловац

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Тровање алкохолом наступа усљед велике употребе алкохола или код особа које нијесу навикле на алкохол. У почетку тровања постоји узнемиреност, гласан говор, млатарање рукама, црвенило лица и убраан, напет пулс. Код јаче опијености видимо бледило, несвијест, површно дисање и слаб пулс, као и често повраћање. Ако опијени није повраћао, морамо изазвати повраћање; у овом случају најбоље је да прстом притиснемо коријен језика или надражимо ресицу. Опијеногa положимо даље на леђа, раскопчамо му одијело и попрскамо га хладном водом, по потреби вршимо још и вјештачко дисање. Чим се опијени врати свијести дајемо му топлу црну каву, а да би се изазвало повраћање даје му се и топло млијеко.

Тровање намирницама наступа од употребе поквареног меса, рибе, кобасица, конзерви, сира, печурки и т. д. Покварено месо изгледа зеленкасто-смеђе боје, заудара ужегнуто и под прстима је мекано и лако се кида. Болесник повраћа, има пролив, осјећа болове и грчеве у желуцу, зноји се, осјећа јаку жеђ и вртоглавицу, сањив је или је потпуно без свијести. При указивању прве помоћи тежимо да што прије изазовемо повраћање или вршимо испирање стомака. Даље дајемо средства за чишћење: горку со и животињски угљен (carbo animalis) у већим количинама, црну каву и алкохол.

Угушивање отровним гасовима наступа из непажње или у самоубилачкој намјери. Најчешће се дешавају несрећни случајеви од тровања угљен-диоксидом, који настаје при горењу и слабо [illegible]ији; од угљен-моноксида [illegible] при горењу, ако нема довољно кисеоника; од свијетлећег газа, [illegible] мјешавина разних гасова са [illegible] угљен-моноксида и метана; од канализ[illegible] гасова, којима се налази највише [illegible] водоника, који мирише [illegible]ја, и од рудничких гасова, м[illegible]етан и т. д. Од тровања гасовима можемо се сачувати само ако смо при раду у опасним просторијама довољно пажљиви и ако се те просторије редовно провјетравају. У противном морамо се заштитити маском. Отровани гасовима кад се на јаку главобољу, гађење и повраћање; они су обично сањиви и брзо губе свијест. При пружању прве помоћи морамо се најприје сами заштитити влажном марамом, којом затворимо уста и нос. У просторије, гдје се налази свјетлећи гас или метан, не смијемо улазити са отвореним пламеном због опасности експлозије. По уласку у затворану просторију треба одмах отворити све прозоре и врата, да би се струјањем свјежег ваздуха створило брзо провјетравање просторија. Повријеђеног изнесемо затим из отровне атмосфере, раскопчамо га и прскамо хладном водом. Ако је потребно вршимо и вјештачко дисање. Чим се отровани пробуди, дајемо вруће напитке: црну каву, чај, по потреби утопљавамо га да се опоји.

Дављење наступа усљед угушења водом, која продре у органе за дисање. Утопљеника треба што прије извадити из воде, затим му скинути одијело, положити га потрбушке са главом спуштеном наниже, грудима и трбухом исто тако, да одмах исцури вода, што се најбрже постизава притиском на леђа. Послије овога треба очистити му уста од пијеска и водених биљки. Лице утопљеника је у почетку блиједо-модрикасто, дисање врло површно, односно јако ослабљено. Утопљеник је без свијести. Пошто претходно извучемо језик, одмах треба примијенити вјештачко дисање и трљање коже; када се утопљеник освијести треба му дати топле напитке и алкохолна пића.

Вјешање. Објешеног треба одмах скинути пресијецањем конопца на ватељку и држати га у исто вријеме да не падне и не повриједи ноге или руке. Треба пазити и на то да му се не повриједи гркљан и крвни судови на врату. Лице објешеног је црвено-модре боје; он не дише и без свијести је. Прва помоћ се састоји у скидању одијела и пријеми вјештачког дисања са накнадним давањем срчаних средстава; даљи поступак је као и са онесвијешћеним.

Угушивање чврстим предметима наступа ако у гушу продре који чврсти предмет, који се и јаким кашљем неможе избацити или извадити. Лице одмах помодри, очи се исколаче а дисање је јако отежано. Прва помоћ се састоји у томе, што кажипрстом и средњим прстом одмах уђемо у уста и извадимо или бар помакнемо запали предмет да може пролазити ваздух у дисајни апарат. Надражај на повраћање често пута је довољан да се страно тијело избаци напоље, или је у ову сврху довољно и неколико удара песницом по леђима између плећака. Иначе је потребна хитна љекарска помоћ.

Страни предмети у оку, носу и уву. Ако се у оку налази страни предмет, отворимо капке са два прста и врхом савијене марамице скинемо чврсти предмет. Можемо да испирамо око млаком водом, коју сипамо ниско на носни коријен. Ако то није довољно, не смијемо силом предмет из ока вадити, јер можемо повриједити јабучицу у случају да је штогод забодено у њу. Из уха вадимо предмете тако да притиснемо ноздрву на коштани носни руб, па затим сам предмет измасирамо из носа. Никад се страни предмет не смије непосредно прстима вадити, јер ћемо тада сигурно гурнути предмет још дубље у носну шупљину. Из уха вадимо стране предмете што вире из спољњег ушног канала, хватајући их прстима или подесним инструментима. Не смијемо уво чачкати тврдим предметима, јер можемо пробости бубну опну. Ако је у уво ушао инсекат, онда треба у уво усути неколико капи топлог уља или алкохола, па затим уво зачепити чистом ватом. Послије тога инсекат брзо угине. Љекар га послије вади испирањем ува.

Доктор Х.

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Сјеме поврћа

Од вртларског сјемена тражи се добра клијавост и што већа чистота.

Подесно је прије сјетве испитати клијавост сјемена. То се обави на тај начин, да се распореди 100 врна у једном плитком тањиру (или земљаној чинији) на овлажену упијачу хартију или влажну крпу, тако да се зрна не додирују, те покрије тањир. Држи се на топлом мјесту (до 20°ц) и стално довољно влажно. Проклијала зрна се свакодневно преброји и удаљи. Бројање се настави кроз 2—4 седмице (према врсти сјемена). Број проклијалих зрна значи % клијавости.

На 1 квадратни метар земљишта сије се:

Блитве (манголда) 3 грама, ако да 100 клупчића 170 клица.

Бундева (тиквица) 1 грам код 75-80% клијавости, клија послије 7 дана.

Грашка 16—17 грама код 90% клијавости, клија након 8 дана.

Јагура 1—2 грама код 90% клијавости.

Карфиола (цветњаче) 1 грам код 91% клијавости, клија послије 6 дана.

Кисјелице (кисјељака) по грама, код 82% клијавости.

Корабиће 1 грам код 93% клијавости, клија послије 6 дана.

Краставца 1 грам код 75% клијавости, клија послије 8 дана.

Купуса и *кеља* 1 грам код 80% клијавости, клија након 6 дана.

Мака 1 грам код 70—80% клијавости.

Мркве (шаргарепе) 1 грам код 65-70% клијавости, клија након 18 дана.

Пасуља високог 8 грама код 85% клијавости, проклија након 8 дана.

Пасуља ниског 20 грама код 80—90% клијавости, клија послије 8 дана.

Паштрнјана 1 грам код 80% клијавости, клија послије 8 дана.

Першуна 1 грам код 75% клијавости, клија након 20 дана.

Поријука 1.5 грама код 68% клијавости.

ПРВИ РЕЗУЛТАТИ

(Поздрав Подгорице — Цетињу)

Подгорица, 17 марта.

Није прошло ни десет дана од формирања Црногорске Националне Организације и њене народне војске, а већ можемо забиљежити прве значајне резултате њене акције, резултате који нас, према стању јучерашњице, одушевљавају и задивљују. Наша Подгорица, средиште националне Зете, и овом приликом, као и увијек до сада, дала је свој дуг Отаџбини.

До прије пар дана чудили смо се и дивили херојским прегнућима Радојице Никчевића и другова му, у борби за одбрану опсједнутог Никшића. Дивили смо се Ђоку Рачићу и његовим храбрим Васојевићима како мушки и одважно, са национално свјесним Ровчанима и Морачанима, отимаху град Колашин и Мојковац! Те наше крвне Брђане прижељкивасмо да су нам ближи, да дођу до нас, да нам објасне смисао и план њихове борбе, да нас окураже и потстакну на сопствено прегнуће; јер ми, и ако трпијасмо исте невоље, као да не осјећасмо њихову тежину, у летаргичном сну спавасмо. Као да сви бијасмо слијепи, глуви и без осјећаја, гледасмо се тупо и неповјерљиво.

Али изненадни и одважни гест Баја Станишића и Бјелопавлића, који се неочекивано отргнуше из чељусти зликовачке банде Моша Пијаде, и позива новога „Гласа Црногорца“, као крик рањеног Ловћенског Лава који још даје знаке живота и тражи лијека, пренуше нас и пробудише.

Ти догађаји, ти болни крици Ловћена, крици рањеног црногорског Лава, затресоше наше планине и брда, проломише наше долине, усковитлаше наше чарне горе и заталасаше наше ријеке, језера и море; откравише наша слеђена срца, загријаше нашу витешку крв у жилама, отворише нам очи, пробудише наше успаване свијести и савјести, ујединише наше душе, ставише у покрет наше мисли и одријешише наше руке.

И Подгорица, као привредни и културни центар Црне Горе, као барометар свих стремљења и мисли и као зачетник свих акција, одједном се је тргла, протрла сањиве очи и покренула своје духовне силе и радне мишице...

Црногорска Национална Организација у Подгорици, основана 2 марта, у своме прогласу од 4 марта објављује: *рат зликовачкој банди страних уљеза и плаћеника под водствoм Моше Пијаде;* у прогласу од 5 марта прописује лозинку: *Ко није с нама, тај је прошиву нас!,* у прогласу од 6 марта региструје нову народну паролу: *Смрт злочинцима — Слобода Народу!* Њена војна Команда у првој Наредби бр. 1 за 7 март, обзнањује прву војничку заповијест: *Ко се не одазове позиву националне војне Команде, биће изведен пред Народни Војни Суд!*

Такав смишљени план, таква организована акција и толика одлучност, морали су донијети и брзе и добре резултате.

Национални фронт

И „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“

Вијести које стижу из унутрашњости земље, наговјештавају један силан, замашан и дубоко прожет патриотским заносом, национални покрет са девизом: „Црногорци сви на окупу“.

Ова девиза, управо поклич, већ је допро до удаљених села, па чак и забачених засеока. Народна свијест, понос и част, нашли су се у опасности, осрамоћене и тешко ономе, на коме се та народна њеј ишли. Једну часну и високо националну дужност у овим продубљивањима националне свијести, одиграо је и „Глас Црногорца“ на једном скорашњем патриотском скупу, то је јавно и свечано истакнуто, а у чаршији се скоро вјада може чути, да је мисија „Гласа Црногорца“ од неоцјењиве вриједности. Жали се што се лист још од раније није појавио, јер би смо имали сада посве чисту ситуацију. Колико је Г. Ц. постао опасан за партизане, свједочи факат, што они скоро од његове појаве, сваког оног који чита или расту ра овај лист, једноставно осуђују на смрт. Тако су у Цуцама осудили на смрт, зато што је донио неколико *бројева Г. Ц. са Његуша једног дивног* и честитог старину Алексу Николића, који је након тога морао да бјежи, пробијајући се чак и кроз њихове линије. Овај симпатичан старац допутовао је преко Подгорице на Цетиње скупа са још три младића који *су јавно у своме селу читали* Г. Ц., а које је чекала иста казна као и Николића

О националном покрету у чувеној Катунској нахији а поготову о центру ове Нахије, о крвавом и опјеваном Чеву, савнају се од ових избјеглица врло повољне вијести. Тамо се ранијег дни покрет *против терора* и пљачки, појавио већ поодавно. Неких 120 момака, Војнића, Ђукановића и Николића организовало се, запосјело своје позиције и отворено најавило борбу партизанима дранули се само да прекораче њихове атаре или да траже ма и најмањи арач. Ова се група људи постепено повећава, а поготово од времена од кад је преко Г. Ц. најављен национални фронт за борбу против бандита и разбојника, тако да већ данас броји преко 500 људи, који су створили борбену ратну формацију и изабрали за команданта кап. Петра Ђукановића, а за његовог замјеника сељака Пека Ђокова Вујовића из пажње што је браство Вујовића бројно заступљено у овом батаљону. Као командири чета налазе се кап. Јован Николић и поручник Станко Савов Ђукановић. Батаљон се сада *налази* у „Ожеговици“ гдје му је и штаб. Бјеличка Симуља, раздваја га од одреда бригадира Поповића. Овај батаљон ствара и одржава везе са појединим селима који се за сада живи не чују, било од страха партизана, било што *очекују детаљнија обавјештења о ситуацији* створеној појавом народног националног фронта. Из неких пак села допиру очајни крици за помоћ и увјерење да ће се све мушко у даном часу дићи на оружје. Наравна страх, да партизани осјећају овај ватрени *народни пулс те са свима средствима* раде на томе да га угуше, сатру, пратећи строго рад и миг тих села. Командант партизана је студент Благота Мићуновић, [illegible] кат као крволок и стра[illegible] Овај просто сише, дав[illegible] народну [illegible] душу. Негдје то [illegible] односи, негдје се сна[illegible] Случај са сељанима села Марковине, карактеристичан је [illegible] ово друго: кад је од ови[illegible] ова два села затражено да [illegible] у Васојевиће да тамо помогну партизанима, ови су то одлучно одбили. И нијесу им могли ништа. Осјетила се једино [illegible] сјала у наметима, којима су сељани били оптерећени, шаљући храну, овијема, тако да је у селима Р[illegible] Катунске нахије, који живе под контролом партизана наступила једна очајна глад, многе фамилије већ гладују, а најбогатији домови највише ако се са храном могну пребацити до Ускрса. То је увјерење врло постојано и документовано.

Исто тако долазе врло повољне и значајне вијести и из Пјешиваца и Вражегрмаца. Батаљон пјешиваца већ се налазе на Повији, а до њега на истакнуте положаје и пола батаљона Вражегрмаца. Самом појавом војске националног фронта на Повији, ударен је тежак ударац партизанима, јер су раздвојени. Прелаз оних партизана из Катунске нахије у Бјелопавлиће или ових из Бјелопавлића у Катунску нахију, онемогућен је, и он би се једино могао обавити преко Херцеговине, али како и тамо чете националног фронта држе и грабе све нове и нове позиције, то ће им и тај једини тешки и дуги прелаз бити онемогућен. Претпоставка да ће се партизански одреди наћи у „шупљем колу“ са овим се потврђује. *J.*

НАШИ ПОКОЈНИЦИ

Од крваве комунистичке руке погинули су:

Војиновић Петар, Пљевље;
Дамјановић Саво, капетан, Пљевље;
Јестровић Петар, п. поруч., Пљевље;
Гагић Мирко, наредник, Пљевље;
Булаић Р. Марко, посједник Грахово;
Симовић Илија, посједник, Никшић, Капино Поље;
Никчевић Радоица, командир, Озринићи;
Радоичић Радован, наредник Озринићи;
Станко Радуловић, капетан из Заврха — Никшић, са оцем, женом и ћерком.

НЕКАД И САД

Св. Петар цетињски Чудотворац

ПОСЛАНИЦА СВ. ПЕТРА

Кучима, Братоножићима и Васојевићима

От нас Владике Петра

Благородној господи војводи попу Мићу и прочим духовним и мирским главарои и старјешинам и савјема Кучима, Братоножићима и Васојевићима драго поздрављење.

Разумијем, да је побјегао из Пиперах и доша међу вама неки самозвани калуђер и лажни светињак Авакум, којега сам ја ћера да га уфатим, зашто вара и мути народ, да се с Турцима бију. И бјеху га моји људи уфатили на Стијену у Пипере и били његовом тољагом, да га доведу к мене, али је скочио проклети Мушика Савов с његовијем синовима и дружином, те га не дали довести.

Ја знам, да је он у Србију народ наговара и мутио, да се опет подигне противу Тураках, јер да није побјега од Милоша Обреновића, остао би у сенцир и у тавницу закован, да му пуца кожа под канџије, како и његовој дружини, који су уфаћени у Србију и на смртни кастиг осуђени, зашто такве бунтовнике сви цари и краљеви и сви поштени људи ћерају и они не находе нигђе мјеста, нако међу слијепим и безумним народом, који више лажам, него ли истини вјерују, како што и тога калаша за светињака и за чудотворца почитују, а да је богоугодни и поштени чојек не би к њему ни приступили. Он каже, да је посланик цара небескога и да има дара од Бога више него сви цари и краљеви, да га пушка не може убити и да на његово тијело ништа пронути не може. И слијепи народ вјерује, а особљиво видећи га гола, боса и гологлава и чујући његове лаже, како обећаје, да ће злато наћи, да га народу подијели, али то не смије говорит пред људима, који имају разума и који познају његове лажи. Питајте Стијењане нека ви кажу, када је говорио попу Радуновићу, да га не води к мене, оли да ће му учинит да му се руке и ноге згрче и да му очи испану и је ли га поп за косе дохватио и под ноге сплеса, пак сву тољагу светитељску сломио, бијући га и вукући по земљи; је ли оста згрчен и слијеп, оли се здраво натраг повратио.

Ево како разуман чојек лажи познаје и лажавце ћера, а лакоме будале за њим *као слијепци за слијепцем иду,* докле у зло упану.

Ви сте разумјели, што је та напаст учинио код Везирова Моста и што су *добили они,* који су га преко мојијех књига и преко моје воље и науке послушали у вријеме, кад сам говорио, *да га ишћерају и да са сваким мирно* живе, зашто ја не желим рати ни с ким, него мир и тишину сусједску, како ми Бог и мој честити Цар заповиједа.

Ја сам дужан и вама казати, да је то лажац и пријеварник, ка и што је био у моју младост Сћепан Мали, *којега слијепи народ за Цара почитоваше,* не слушајући мојега стрица, покојнога владику Саву; тако и тога калаша безумна чељад почитују за светињака.

Људи, који путом божијем иду да Богу служе и угоде, не мисле ни за

(Превод на 4-ту страну)

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE

ПОСЉЕДИЦЕ ДЕМОКРАТСКО-КОМУНИСТИЧКЕ СПРЕГЕ

У прошлом броју „Гласа Црногорца“ у чланку „Демократија и комунизам“, указали смо на демократију као на повољни терен за успјешно ширење комунизма. Напоменули смо да је комунизам раније, прије Свјетског рата, имао пред собом само демократију као своја противника. Али када су се, послије рата јавили покрети који су собом носили нови дух, насупрот комунизму и истовремено расчишћавали са демократијом као преживјелим системом, комунизам је окренуо карте и борбеност усредсредио на другу страну. У земљама гдје су десничарски системи уаели државну власт, комунизам је био немоћан ма за какву акцију; али је зато у демократским земљама искоришћавао сваки моменат да освоји јавно мљење и осујети сваку другу акцију, која му не иде у прилог. У томе му демократија несвјесно чини велике услуге. Овом приликом осврнућемо се на резултате комунистичког роварења и слабљења државног и националног организма под демократско парламентарном управом.

Као што се на мртвом или ослабјелом организму развијају бакцили и паразити, тако је у демократији која је лежала у смртној агонији, комунизам нашао згодан терен и сигуран пут за постигнуће циља. Својом безобзирношћу он је утиснуо неизлечљиве печате на друштво и његова акција створила је од појединих народа скоро руиниране заједнице у духовном, национално и моралном погледу. Доста је као примјер да наведемо француску па ће нама ствар бити јасна.

Француска послије Свјетског рата, ужива велики реноме у свјетском међународном животу. Сви покрети у Европи и ван ње инспирисани су од ове земље која је као побједник са Марне и Вердена закључила мир у Версају, углавном по њеном диктату. Говорило се о њеном херојству, о њеној култури, о њеним војсковођама и државницима. Многе државе су се грабиле о њено пријатељство и она им је узор владавине. Једном ријечју она је хваљена и прехваљена. Али унутра саме Француске ствари су ишле сасвим друкчије. Подземне силе масонско-комунистичке роварилe су у овој земљи и кад је прије скоро три године ушла у рат и имала да положи испит; она је напротив открила сву трулост унутрашњег живота. Ови њени симпатизери и обожаоци њене демократије, били су изненађени. Али она није могла друкчије проћи, јер није била свјесна да ново вријеме тражи нове путеве, кад су у овом периоду, цјелокупни њен државни живот испуњавале парламентарне кризе. Тако је она, за посљедњих двадесет година промијенила преко четрдесет влада. Ни на пола године не може пасти једна влада.

Влада Леона Блума достигла је кулминацију, када су сви подземни рушиоци изашли на површину. Највећа државна звања заузели су Јеврејі и слободни зидари, којима је циљ био убити у француском народу све позитивне одлике. За министра националног васпитања у Блумовој влади постављен је Јеврај Жан Зеј који је раније објавио збирку пјесама, гдје се најпогрдније говори о француском патриотизму а француска национална тробојница назива парчетом крпе за брисања.... Под овом владом збор 80 000 у Нансију 1936 године, доноси одлуку да је циљ француских учитеља неуморно радити на разоружању. Нашао се ипак један да предочи неумјесност овакве одлуке, јер може доћи до рата. Збор је овај предлог прими као наиван, јер ако наступи рат, непријатеља ће засути летцима и он ће се вратити. Кад је збиља послије три године дошло до рата између Енглеске и Француске с једне стране и Немачке с друге стране савезници су засипали противника летцима. Но кад су видјели да то не помаже, покушали су и другим начином заустави га али без успјеха, јер су ушли у Француску. Позната је бојна са натписом „Гоћ“ којом су се китили француски војници. Француска је дакле скупо платила своје несналажење, као и друге земље којима је она била узор.

„Код нас је дух уживања надвладао дух самопрегорења“, објашњавао је Петен пораз Француске. А ми додајемо, да земља у којој је харао дух јеврејско-масонске идеологије, благодарећи либерализму и парламентаризму није могла друкчије проћи... Зато баш ових дана француска влада, односно француски народ, изводи на суд виновнике његове трагедије са Блумом на челу; изводе оне људе који су дозволили свјесно и несвјесно да се под њиним влашћу разрије национализам и све оне темељне врлине сојствене великим нацијама. Мјесто да предвиде догађаје они су пустили да догађаји иду независно од њих.

Но није само Француска скупо платала свој либерализам; него и још неке земље Европе. И код њих је комунизам посијао сјеме раслабљености и изгубљености. Народни геније се губио и трошио своју снагу у бескорисним и погубним партијским борбама. Било је понекад покушаја предупређења од тог насртаја, али са слабим успјехом. Комунисти су се користили вјековним јеврејским искуством у негирању свих великих особина код других народа. Као што смо већ поменули, Жан Зеј карикирао је француски национализам; а тако је исто и код нас прије неколико година некакав Јеврај Оскар Давичо, најсрамније ријечи у Кајмакчалану и то баш у престоном граду Београду, уживајући благодети демократских слобода!

Прикривена комунистичка пропаганда тајно или камуфлирано баца се на све стране. Штампа скоро све као да је под њеном цензуром. У Београду на примјер, издавачко предузеће Nolit издаје и растура књиге међу омладину већином од јеврејских и комунистичких писаца. Омладини постају идеали Синклер и Толер а запостављају се национални књижевници. Покрећу се часописи чији опсег достиже некада до десет штампаних табака (нпр. часопис „Danas“ под уредништвом М. Крлеже и М. Богдановића комунистичких писаца).

Удар комунизма нарочито осјећа школа, јер је она прва позиција коју треба освојити. Ученици се већ почињу више бавити политиком него студијама. Њихови састави, њихове приредбе тајне и јавне носе на себи комунистички печат. Поред школе на удару су породица, нација, традиција, религија и све друге одлике које је комунизам огласио за старе предрасуде. О свему се губи права вриједност. Људи се већ стиде бити национални, бити религиозни, држати се моралних обавеза освећених вјековима, јер комунисти узимају у своје руке вођство јавног мишљења; улица натјера своје заахтјеве чак и онима који државом управљају. Нарочито је комунизам постао опасан када се је подмукло почео увлачити у национална и вјерска друштва, правдајући то као „дијалектичке нужде“. Отуда често видимо комунисте као чланове друштава која са комунизмом немају ничега заједничког. Све се ово вјешном ради без државне контроле и као да нико није од позваних имао слух да овоме злу стане на пут.

Тако је демократски либерализам омогућио потпуно господарење и роваревање комунизма, те отуда доиио пометеност и изгубљеност свим народима гдје је послије Свјетског рата владала демократија, а њен по невољи савезник, комунизам искоришћавао њену слабост. R.

У раду је животна срећа!

Непобитне истине говоре о части, висини карактера, витештва и свих људских врлина наших предака. Судбина је одлучила да се „вријеме мијења и судбина у њему“ — а та промјена у нашем „посљератном“ животу била је осјетна и велика. Провиђење је донијело да од витезова и људских величина постају сићушне људске прилике, а и од сићушних — кадгод — постају велики људи. У јаким црногорским племенима изумрле су величине, гдје, гдје по који још има, а племена су остала јака али само по броју сићушних. Вријеме је прегавило и збрисало стараоце, а умјесто њих створило ситничаре. Наши старци као фигуре и оличење црногорског духа пролазе и изумиру. Ново вријеме донијело је нове људе. И, нови људи, мјесто да продуже путем врлина наших предака изабраше пут слабића. Скорије доба на Црногорском хоризонту показа слабиће. Са неке пијаце међу њима дође „лаж“ и данас видите свуда на сваком кораку да се лаже — у друштву, кафани, породици... То је умјесто тврде ријечи наших предака. Уз лаж неко однекуд међу нама донио „оговарање“. Оговара један другог, шапуће се у друштву, кафани чак и породици... То је умјесто витештва наших предака. Лаж и оговарање сретну човјека на улицу лијепим ријечима, а иза леђа га обасипу својом ружношћу. Уз лаж и оговарање рођена је међу нама мржња и инат... то је умјесто братске љубави наших предака. Овим негативним особинама затровани су наши људи из новијег доба свјесно или из навике, а за то [illegible] вину има наш дугогодишњи политичког живота. Људи [illegible] сви [illegible] гнијездо у некој [illegible] преварила, па лажи[illegible] [illegible]тава свеоба људи у [illegible] нове прилике биле [illegible]гиске свеобе, и гдје год је [illegible] лаж окупљала је и више људи, јер су се људи надали нечему. На млађе људе то је дјеловало јаче. Ово је међу нама створило читаву царство-љубичина. За велико чудо, никад нико међу нама није пропагирао рад и давао замаха радном животу. За [illegible] доба Краља Николе је казао: „Да су ми Црногорци радни као што су јунаци, били би и богати“. За данашње вријеме камен темељац живота је: „Колико радиш онолико вриједиш.“ Настаје доба кад се на основу лажи, оговарања и мржње не може живјети. Тешко је кад цури зној због рада, али слатко је уживати плодове рада. У царству љености видимо данас наше голе кршеве, које би сваки појединац могао засадити багремом, на чијем свијету би се подизало хиљадама улишта пчела. А гдје су тек друга стабла? Нема нико смисла те и неће да пошумљава своје. Земљорадник је запустио своје имање. Ради нешто, али није стручњак у својему позиву. Зна посјати кукуруз и кромпир, а друге благодети земље незна искористити. Никад нико није држао сељацима предавање о обради земље. Фабрика немамо, сировина би било донегле, али фале стручњаци и стваоаоци фабрика. Људи не мисле на стварање. Друге радиности у Црној Гори замрле су, је су Црногорци давно изгубили вољу за рад. И данас, све стоји по „посљератном“ начину.

Наши млади људи треба да своје погледе оснивају само на раду. Доба је дошло такво, као што рекох, да се живот мора оснивати на раду: „Колико радиш онолико вриједиш“ завршава се епоха политичких лажа и смицалица. Жуљавих рука, знојава чела и часна живота, зарађивати насушни хљеб циљ је човјекова живота. — Ради, јер животна срећа налази се у поштеном раду!

П. М. Лазина

Комунистичка подјела

Дознајемо да воће комунистичког покрета у Црмници — Велиша Ловић, обућар и Блажо Орландић, недовршени студент — позову домаће или присиле млађе жене и дјевојке појединих села, које силују и накнадно враћају својим домовима! Кад их мужеви и браћа питају гдје су биле и што се је догодило, оне одговарају погнуте главе: „Пусти не питај!...“

Исти извјештај описује грозно пљачкање којима су се комунистички елементи у ово задње доба подали. Тако су у селу Лимљани убили Мирка Клисића, јер им је сигурно био на путу и настојао да поквари какав њихов злочинački план.

ЗРНЦА

Постоји горчина у срећи као што постоји срећа у патњи.

* * *

Човјек имз једну годину више свакe годинe а жена само свакe трећe годинe.

* * *

Треба имати апетит сиромаха да би уживао благо богатога.

* * *

Постоје богатства без среће, као што постоје жене без љубави.

* * *

Има људи који од своога богатства имају највише страха да га не изгубе.

* * *

Лијеност код извјесних људи је засићеност животом. Код других — презирање живота.

* * *

Средства која чине човјека способним, да стекне имање су она иста, која му не дају могућност да га уживa.

* * *

Лакше је замислити пакао са болом, него рај са радошћу.

* * *

Побунити се противу неизбјежних зала и патити зато што се не могу избјећи, то је знак слабости. — То је исто што и рећи за једног човјека, да се узнемирује због рђавог времена и подноси неправду.

* * *

Изваредни духови воде много рачуна о заједничким стварима, међутим општи духови воље и траже само изваредне ствари.

Н.

Одговор Уредништва

„S. V. — akter“ — Радо примамо вашу идеју. Пошаљите што прије. Сваки труд биће награђен.

— Пренос са 3-ће стране —

какво зло, нако вавда за добро и не говоре сами себе, да су свети, него да су грешни и окајани; а та је калаш до скора био у Шумадију хајдук и разбојник; пак и сада чини хајдучка и разбојничка дјела, наговарајући будале на зло, да се људска крв пролијева; и још има дрзновеније говорити, да је светињак и божји посланик. Није дакле доста, што је он крвомутник, него и сувише хулитељ преблагога Бога и поругатељ чина калуђерскога, зашто Бог у своје заповиједи забрањује најжеточајшим начином свако злочинство и безаконије, а прави калуђер ваља да буде добри и смирени чојек и да заповиједи божје слуша и не учини дјелом ни помишљенијем ништа, што би воли божијој противно било.

Чојек, који Бога служи и хоће да буде спасен, неће ни звијера убити, ни рећи да га убију, а камо ли человјека, подобногa себе; јер он не жели никому зла, нако свакому добра помишљајући да су сви људи од једнога оца Адама и од једне матере Еве произашли и да је Бог свакога сотворио и заповиједио, да једни другим добро чинимо и добра, а не зла радимо.

Сад расудите, може ли крвомутник бити светињак у исто доба, кад чини да људи гину и једни друге кољу. Не стоји светиња у то, што он иде да боље народ вара гологлав, бос и одрпан, него светиња стоји у праву вјеру и у добра дјела како Бог заповиједа.

Не будите, дакле, безумни и не дајте да вас речени калаш превари и да његовим лажам вјерујете, пак да се послијед кајете, него га ишћерајте, да га међу вама није; нека иде у Шумадију да чудеса чини и да с Турцима ратује и нека онамо госпоство добије, које иште.

В прочем јесам ваш доброжелатељ

На Цетиње, марта 12—1819.

ВЛАДИКА ПЕТАР

Из Издања Историјског Друштва — Цетиње

Салате 2 грама код 65—96% клијавости.

Целера 1 грам код 70% клијавости, клија након 20 дана.

Црног лука за производњу арпацика 2 грама код 60% клијавости, проклија послије 12 дана.

Шпанаћа 3 грама код 64% клијавости, клија након 6 дана.

Помлађивање воћака

Дешавају се случајеви, да воћке и код редовите, правилне и помне његе, ипак не доносе род, који би задовољавао. Оваквим воћкама може се помоћи помлађивањем, које им даје ново родност и бујност.

Приступа се помлађивању у случајевима, кад су снијег, вјетар или град оштетили гране односно су исте извољење ради тежине обилног рода. Такође у случају, да даје воћка плод лоше квалитете, или је неродна, односно сасвим неродна. Изводи се на тај начин, што се све гране скрате до извјесне дужине. Дођуте тим сијечењем грана престане родност за дуже времена, али у то вријеме истјера воћка пуно нових грана и гранчица, које успоставе правилни развитак воћке и обилнију родност.

Воћку, коју су временске неприлике јако оштетиле, којој је нарочито снијег односно град, поломио гране и огулио кору дебљих грана и која би због тих повреда могла постати неспособна да роди, односно би могла чак и угинути, треба јако помладити. То јако помлађивање изводи се на тај начин што се све гране скрате за $^2/_3$ њихове дужине. При томе треба пазити на то, да се све гране сијеку до једне исте висине, јер нема успјеха, ако се једне гране скрате више а друге мање. Из остављених дјелова избиће водопије, од којих ће се његањем образовати нова круна.

У другим случајевима, гдје није воћка много оштећена, је неродна или роди рђав квалитет, изводи се дјелимично. Код тог помлађивања скрате се све гране само за $^1/_3$ своје дужине или се скрате само оне, чија дебљина износи мање од 10 цм. у обиму. Скрате се и све гранчице дебљине прста, које се налазе на тим гранама, као и оне, које вире изван ових пресјека.

Крржљаве или од рака обољеле воћке не треба помлађивати. Помлађива се до марта, а ако се има воћка и прекаленити, онда до половине маја.

Наравски да треба помлађену воћку добро погнојити, нарочито у иршавој земљи.

Ако се и напротив свих тих радова деси, да почне воћка крржљавити и да не даје задовољавајући род, онда треба старију искрчити — на њено мјесто посадити другу — а младу и бујну прекаленити. *Инж Н. В.*

Народно позориште „Зетски дом“

У недјељу 22 марта 1942 године приказаће се у Народном Позоришту: „Ајша“, драма у 3 чина са музиком и пјевањем од С. Ђоровића, која је на премијери доживјела велики успјех.

Почетак претставе у 16 часова.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Поводом смрти мога незаборавног мужа и доброг друга покојног

† ЈОВА КОСИЋА

који је послије дужег боловања преминуо дана 7 марта, о. г., сматрам својом особитом дужношћу, да овим путем искажем своју дубоку захвалност свима покојниковим пријатељима, који га током његове болести похађаше, као и свим грађанима Цетиња, који га искрено ожалише и до вјечне куће испратише, и својим саучешћем мој бол бар донекле ублажише.

Посебно хвала љекару Dr. Јовановићу, који се око покојника свесрдно заузимао и старао да његово тешко стање олакша.

Ожалошћена супруга,
Марица Косић

НОВЕЛА

Љубав Видосаве Вуковић

III.

Разбуђен сам био, од војника још прије зоре, који су се прикупљали пред шатором, узнемирени знаком узбуне. У први моменат нијесам ни ја знао о чему се ради, али касније сам се присјетио да је узбуна, дата са Јова, свакако због пловеће мине, која се полако примиче обали. Још је била ноћ, те се ми са тешком муком пробијамо малим сеоским путићима ка Јову. А тамо је било предувето све да случајно експлозија мине не закучи кога од наших људи. Плажа на Јову као и простор у наоколо за неких пар стотина метара, био је евакуисан. А ми горе на коту 112 били смо потпуно сачувани, тамо и успостависмо неку врсту штаба.

Вријеме до зоре прође нам неосјетно, а кад се ова указа спазимо мину, на неких педесет метара од обале. Валови је стално запљускиваху и по мало бацаху напријед. Посиједали бисмо по камењу и уживасмо у ријетком призору. Кад видим, примиче ми се резервиста Панто. — Господине поручниче, ако се не варам, ето оног чељадета, — Погледах и изненадих са. Да, збиља је она. А што ће она ту и то још овако рано.

Да бих је сачувао од пажње војника, дадох јој знак да ме сачека. Склонисмо се у једном удубљењу, ђе су војници, за вријеме хладних дана ложили ватру.

— Што, зар се и у село чула пуцња, — запитах је, претпостављајући, да је једино и само дошла, узнемирена овим ноћним догађајем, да се распита код мене, али видећи да од тога нема ништа и да је она овако рано подранила неким другим послом, на њена запитивања, објасних јој ситуацију са мином.

— И нелите да је експлозија опасна и на даљини од пар стотина метара.

— Апсолутно.

— То значи, да даље на плажи и наоколо несмије сада нико да се нађе.

— Потврдих.

Сагнула је главу и заћутала. Нијесам је узнемиравао. Трупкао сам ногама и трљао руке. Било је прилично хладно.

Опет ме ословила: Поручниче, рецките ми искрено, вјерујетели ви у Бога. —

— Вјерујем, јер имам дјецу.

— А у загробни живот.

— И то да, али чему то. Изненађујете ме.

Опет је заћутала, а заћутах и ја и трљах се да на њеном лицу, на њеном тијелу пронађем разлог овако раној посјети, али не запазих ништа нарочито, све на њој бјеше мирно, румен јој покриваше јагодице.

Рекох јој: Овдје је и за мене и за вас хладно. Ајдемо горе, лакше ће нам бити у двориштy.

Пошли смо. Горе на коти намјестио сам је на једном од доминирајућих мјеста и за моменат је оставио ради извјесних наређења. Сад је већ мина била уз саму обалу, близу једне групе камења, чији врхови стрчаху из воде. Удар се могао очекивати свакога часа. Завлада тишина. Нико се не помиче, нико чак гласно и не дише. Очекујемо.

Али што то сад би. Ко то поремети мир, ко онако страшно завапи, да нас прођоше жмарци, ко онако помамно јурну низ коту, пренебрегајући све препреке... Она, Видосава Вуковић. Господе боже, јели могуће. Та она је полуљена. Хватајте је момци.

То је било касно. За час као каква пештерска вила нашла се на плажи а одмах затим и на самој обали. Један тренутак само заставе, па онда окреће главу према коти и довикује ми: поручниче, ја пођох. Загазила је у воду и испела се на камењар. Пловећа мина, била је већ на домаку руке. Један повећи вал у мало, па да је збаци у море, а други..... други је донио експлозију. Видосаве Вуковић, није било нигдје.

Б. Д. Г.

ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

Ријечи:

il giornale — новина; l'orologio — часовник; la catena — ланац; l'anello — прстен; l'albergatore — гостионичар; il cameriere — келнер, кавански момак; il mantello — огртач; la capitale — престоница; il regno — краљевство; l'Impero — царство; la via — улица; la via Dante — Дантеова улица; andato,-a — ишао, ишла; nato,-a — рођен,-а; celebre — славан; letto — читао; scritto — написао, писмо; separare — раздвојити; si trova — налази се; in via del Re — у краљевој улици; il corso — ток, главна улица; francese — француски; inglese — енглески; svizzero — швајцарски.

Задатак 11.

Roma è la capitale del Regno d'Italia. L'Italia é il giardino dell'Europa. Le montagne della Svizzera sono alte. Le Alpi separano l'Italia dalla Francia, dalla Svizzera e dalla Germania. Guglielmo Secondo era (бијаше) imperatore di Germania e re di Prussia. Monaco è la capitale della Baviera. Cameriere! avete giornali italiani? *Si*, signore, abbiamo giornali italiani, francesi e inglesi. Dov'é il signor Francesco? È a Belgrado. E suo fratello Giuseppe? È a Londra. Margherita ha ricevuto un capello da Parigi. Lo zio Pietro ha dato un vestito ad Adelaide e un orologio a Luigi. Le chiese di Roma e i palazzi di Firenze sono celebri. La nostra casa è in Via Garibaldi. Il Corso Cavour è lungo e bello — Il teatro è in via del Duca. Dante è nato a Firenze ed è morto a Ravenna. Nostra madre è nata in Germania, ma noi siamo nati in Italia. Molti albergatori in Italia sono o tedeschi.

Задатак 12.

Ф[illegible] (петнаест) [illegible] као и први) кол[illegible] (радова) видио у Њем[illegible] [illegible] Минхен Стутгарт [illegible] Фур[illegible] где је твој брат Фридр[illegible] Берлину. А (е) твоја сестра [illegible]. Она је у Бечу. Моја је кућа у улици Mazzini. Наша је школа у кнежевој улици. Шта сте добили из Француске? Ја сам добио један огртач а моја мајка једну хаљину из Париза. Гдје је Јован? Он је у Енглеској. А Пијер? Он је отишао у Италију. Има једно сјајно дјевојче у Минхену. Ја сам прочитао Софијино (di Sofia) писмо а Адели сам писао. Келнеру имате ли (avete) италијанских новина? Не господине, али имамо француских, енглеских и српских журнала (новина). Тетка Јелена је приспјела; она је дала Фрањи један ланац а Маргарити један прстен. Дјевојчице гдје сте ви рођене (nate)? У Србији.

Партитивни генетив

Употребљава се за изражавање дјелимичне количине. н. пр.: дај ми хљеба — dammi del pane.

Ако се пак жели изразити врло мала количина тада се употребљава препозиција „di“ а пред њом ријечи „un pò“ — мало. н. пр.: дај ми мало хљеба — dammi un pò di pane.

Ако се пак партитивни генитив употребљава у негативним реченицама тада члан отпада, н. пр.: non ho nè pane nè carne — немам ни хљеба ни меса; non ho vino (а не: del vino) — немам вина.

Ријечи:

la roba — роба, ствари; la villa — вила, пољска кућа; il denaro (danaro) — новац; il té — чај; il caffè — кава; lo zucchero — шећер; il burro — масло; la zuppa — супа; la minestra — чорба; il guanto — рукавица; la salsiccia — кобасица; la carne — месо; manzo a lesso — обарена говедина; l'arrosto — печење; il vitello — телетина; la mela — јабука; la pera — крушка; il riso — пиринач; il latte — млијеко; la birra — пиво; l'acqua — вода; mangiato — јео; bevuto — пио; vende — продаје; il mercante — трговац; il forestiero — странац; che cosa desidera — шта желите; datemi — дајте ми; avremo — имаћемо; a pranzo — за ручак; l'insalata — салата; la patata — кромпир; vuole — хоћете ли; voglio — хоћу, желим; l'altro — друго; già — већ; anche — такође; non — не; (испред глагола) nè — ни, нити; vorei — ја бих желио, хтио; grazie — хвала; il vino — вино; Ho preso (узео) un caffe, un liquore — Попио сам једну каву, један ликер; Che roba è questa? — Шта је ово (т. ј. каква је ово ствар?); Sono giornali vecchi — То су старе новине.

Задатак 13.

Che cosa desidera, signore? Datemi del caffè con latte. Vuole anche del burro? No, non voglio burro. Vorrei della birra e del pane. Che vende questo mercante? Vende formaggio, burro, salsiccie e altra roba. Vende anche del vino? No, non vende nè vino nè birra. Che cosa hai magniato, amico, mio? Ho magiato della carne e delle uova. Che hai bevuto? Ho bevuto del vino e ho già preso anche il caffè. Questi contadini hanno del denaro? No, essi non hanno denaro. Signorina Giulia, desidera del pane e della salsiccia? No grazie, non voglio nè pane nè salsiccia, ho già mangiato. Ragazzi avete dei libri a casa? Sì, signore, abbiamo dei libri e dei giornali. Che cosa avremo oggi a pranzo? Avremo minestra di riso, manzo a lesso e arrosto di vitello con insalata di patate. Avremo anche delle frutta? Sì, delle mele e delle pere.

Задатак 14.

Краљеви имају замкова, дворaца и вила. Овај трговац продаје добре робе. Наш сусјед има једну добру радњу; он продаје каве, шећера и чаја. Дјевојке, имате ли ви супе? Не, ми немамо супе, али имамо воћа. Шта сте јели? Ја сам јео сира и хљеба, а Лудвик је јео хљеба и кобасица. Јесу ли странци пили вина или пива? Они нијесу пили ни вина ни пива, они су пили каве и млијека. Они сељаци имају волова, крава и коња. Господе имају хаљина, шешира и рукавица. Желите ли пива господине? Не, хвала. Келнеру, дајте ми каве. Ево каве; желите ли (такође) и хљеба? Не, не желим хљеба.

Деклинација именица у дјелимичном смислу

Могу се мијењати и именице у дјелимичном смислу употребљене кад се испред њих ставе предлози di, а и da. Најчешће се наилази на предлог di који се ставља непосредно испред супстантива.

Предлог di се употребљава:

а) Кад је каква именица ближе одређена каквом другом именицом која изражава мјеру, тежину, број и т.д. н. пр:

Боца вина — una bottiglia di vino; парче хљеба — un pezzo di pane; пар чарапа — un paio di calze; чаша воде — un bicchiere d'acqua; шоља кафе — una tazza di caffè.

б) Овај се облик са di употребљава још и кад се хоће да израве српски придјеви који означавају од чега је што начињено, н. пр.:

Un anello d'oro — златан прстен; un cucchiaio d'argento — сребрна кашика; un cappello di paglia — сламен шешир.

Остали предлози а и da се ређе употребљавају испред ових облика.

† Радоица Никчевић

Крвава комунистичка рука отрже нам храброг, честитог и витешког Радоицу Никчевића, црногорског командира.

Убили су га безвјерници на вјеру у часу када је у племенитој намјери дошао у село Бршно више Озринића, да се са комунистима разговори и да их упозори на сву штетност и безумност њихове акције.

Безвјерницима није било тешко погазити вјеру и задату ријеч, али се чудимо како је стари ратник и стари четник могао повјеровати људима без части и без икакве свјетиње.

Убили су Радоицу Никчевића, али нијесу нити могу убити његов дух који живи у свима нама и који ће га крваво осветити. А.

NATIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE

ПОСЉЕДЊЕ ВИЈЕСТИ

Са разних бојишта

Напредовање Јапана

Јапанске снаге напредују на Новој Гвинеји према југозападној обали. Борбе се већ воде у близини Порт Морсбија. Најочигледнији доказ издаје коју су Англоамериканци починили на штету Холанђана, даје нам број заробљеника. У Бандингу је било 400 заробљених војника Сједињених Држава, а на Јави још 100 других; највиши официр је имао чин пуковника. Међу британским заробљеницима налазе се два бригадна генерала.

Подморнице на океану

Борба коју сада италијанске и њемачке подморнице са великом интензивношћу воде дуж америчких обала против поморске пловидбе Сједињених Држава, служи се дугим ратним искуством. Јавност мисли да је подморнички рат једна врста подводног рата, који се води на срећу, док је, међутим, обратно, успјеси су резултат брижне и опширне организације. До сада постигнути успјеси били би и већи, да нека врста панике није зауставила у лукама велики број непријатељског бродовља. Сјеверно-амерички адмиралитет је забринут, те је парализовао знатни дио промета у очекивању да се пронађу средства којима би се могло стати на пут нападима. Једино успјешно средство било би то, да се морем распореде снажни контигенти ратне морнарице, али се то средство не може примијенити услијед недостатка бродовља. Осим тога интервенција јапанских подморница у Индијском океану отежава англо-америчку драму. Када послије рата буде приказана организација подморничке борбе, онда ће човјечанство бити запањено примијењеним средствима и чудесним начином на који су функционисала толика помоћна средства.

Ту човјек даје свега себе, а живци потпуно отупе. Поједини случајеви пак изискују искушење, којима само здрав, отпоран организам може одољети, а непоколебиви дух оданости својој дужности и својој домовини разумјети и савладати.

Резултати тих огромних жртава појединаца познати су и задивљују свијет, а нарочито оне, који знају што значи подводни живот и каква су то одрицања, стрепње и прегарања.

То су више него војници — то су симболи војне спреме!

Совјетска противофанзива

Лист „Вестер Лојд“ пише да се совјетска зимска противофанзива, и поред огромне примјене снага, мора сматрати пропалом, јер совјетским трупама није успјело ни на једноме мјесту фронта постићи знатније успјехе.

Хитлеров ђенерални штаб послужио се Наполеоновим искуством и успио да издржи са релативном лакоћом зиму, која је ове године била нарочито оштра.

У свом последњем говору, пригодом помена палим борцима, господин Хитлер се је осврнуо на природне потешкоће против којих су се њемачки војници, уз непријатеља, морали да боре, закључивши тај опис са чврстим увјерењем да су та искушења логична и неоспорна гаранција за будућност и за успјех, који не може да помањка тако херојским јединицама, које су својим ударом смрвиле у кратко вријеме највеће европске војске. Та иста судбина — додао је господин Хитлер — чека сада на прољеће и црвеног избевумљеног непријатеља.

За слободу Индију

У Варги се састао управни комитет Индијскога Конгреса, под претсједништвом Махатме Гандија. Једина врха скупштине била је — како је изјављено — да се Индија види слободном и срећном.

Једно Признање Гувернера Холандске Индије

Генерални Гувернер Холандске Индије је признао да би било могуће наћи мирољубиво решење у односима ове колоније са Јапаном, да се није морало попустити англо-америчким пресијама. Ово признање је нови документ маневара које су изводили Англоамериканци на штету Холандске Индије, те претпоставља и упозорење за Аустралију, чији је удес врло сличан удесу Јаве и Суматре.

Контрадикције

Скорашњи говори Халифакса и Литвинова, које су они одржали у Њујорку, супротни су како по форми, тако и по садржају. У ствари — запажа швајцарска штампа — док је енглески амбасадор дао на знање да тако зване савезничке силе нијесу у стању да подузму офанзиву, имао је Литвинов ту претензију, да захтијева стварање другога фронта послије краткога размака. Њујоршке говорничке манифестације, као и Литвиновљев говор могу да охладе сјеверно-амерички оптимизам у вези са војним догађајима на Источноме фронту.

Говор јапанског министра рата

Помоћник Министра рата одржао је говор на једноме јавном збору, у којему је изјавио да ће ратна моћ, удружена са индустријском, привредном и културном снагом Нације побиједити такође и у овоме рату. Позвао је народ да учини сваки могући напор да би се непријатељи сила Тројнога Пакта поразили. Слом савезничке одбране у Холандској Индији има огроман значај и то не само стратегијски него и привредни, јер је он омогућио Јапану, да осигура за себе знатни потенцијал природних богатства, што ће допустити да се бори током цијелог једног вијека.

Амерички коментари Литвиновог говора

Сазнаје се из Њу Јорка да је први новинарски коментар говора совјетског амбасадора објављен у Њу Јорк Суну, који истиче да је совјетски амбасадор захтијевао од Енглеске и Сједињених Држава да развију офанзиву против Осовине у заједној дијелу Европе. Требало би знати — додаје лист — на којој тачци Европе би било могуће развити такву офанзиву, па да она не буде биједно сломљена. Са друге стране — пише лист — очигледно је да Сједињене Државе морају да учине све како би помогле Совјетски Савез. До сада — закључује лист — Сједињене Државе нијесу учиниле ништа друго, него само присуствовале искрвављењу црвене армије.

Одбрана Аустралије

Аустралија је политички постала колонија Сједињених Држава. Рузвелт је наредио генералу Мак-Артуру да премјести свој Главни Стан са Филипина у Аустралију, и да преузме команду одбране острва. Генерал Мак Артур је већ стигао у Аустралију.

Бољшевички губитци

Д. Н. Б. сазнаје из војних извора да су бољшевици од 1 јануара до 7 марта изгубили 1567 авиона, од којих 1009 у ваздушним борбама. У истоме размаку времена су Енглези изгубили 329 авиона. Њемци су у том истом раздобљу изгубили 291 апарат.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Малаја је осигурала Јапанцима велике резерве гуме, калаја жељеза, мангана и боксита, које задовољавају потребе цијелога Јапана.

— Сазнаје се да је аустралијански министар-претсједник објавио да су у Аустралији укинуте све спортске приредбе, док ће сва јавна забавна мјеста бити затворена.

— Сазнаје се из Трниндада да је британска колонија на томе острву стављена под команду једнога генерала војске Сједињених Држава.

— Из прави статистика објављених у Шведској произлази да је хладноћа ове зиме изванредна. Да би се нашло на сличне температуре треба се вратити све до 1788 године.

— Једна комисија инжињера шпанског министарства Индустрије и Јавних Радова отпутовала је за Италију, гдје ће посјетити главне центре италијанске индустрије. Комисија претсједава шпански потсекретар за Индустрију и трговину.

— Британски адмиралитет је званично објавио губитак једног контраторпиљера од 1090 тона, потопљеног у Сјеверноме Мору.

— Шведски листови информишу да је један норвешки брод-цистерна од 15.000 тона, који је био у служби Англоамериканаца, торпедован на мору код Малих Антила. Нема вијести о судбини 40 чланова посаде.

— Власти Француског Марока су одредиле да се интернирају сви британски поданици.

— Започет је низ радио-конференција против комунистичке пропаганде.

— Јапанске снаге су ослободиле из једног концентрац. логора 163 јапанска поданика.

— Сазнаје се са Тимора да су јапанске снаге, које су се искрцале на острву, на дан 12 марта завршиле операције, обуставивши непријатељство против остатака непријатељских снага.

— Над централним и јужним дијелом Сједињених Држава бјесомо је страховити циклон, који је проузроковао 100 мртвих и 600 рањених. Разорене су хиљаде кућа, те је штета огромна.

— Шведски краљ Адолф Густав је отпутовао у Хелсинки. Краљ Густав га је овластио [illegible] Маннерхајма највишим [illegible] одликовањем, које се [illegible] у ратној [illegible] Финску.

— [illegible] корација је стигао у Т[illegible] да су [illegible] у име владе и да се [illegible] шпанске техничара, која је [illegible] обиласком главних италијанских [illegible] ских средишта.

— Претсједник Трговачке Коморе у Тирани именован је указом Краљевског Намјестника претсједником општине тога града.

— Сенат САД у Вашингтону да је Претставничком Дому прихватио законски пројекат за образовање помоћног женског корпуса од 150.000 особа, које ће моћи да буду [illegible] такође и на [illegible] Мјеста.

— Један контингент специјализованих португалских трупа отпловио је за Азоре, да би појачао тамошњу посаду.

— Чанг Кај Шек је именовао генерала сјеверно-америчке војске Г. Сиввола, за начелника својега генералштаба.

УКРШТЕНЕ РИЈЕЧИ Бр. 2

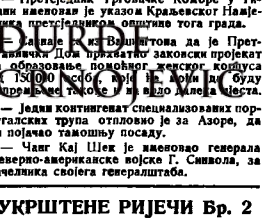

Водоравно: 1) предлог — два узастопна слова азбуке. 2) варош у Аустралији. 3) предлог — женско име — језеро у Шваџарској. 4) приношка замјеница — правк — свеза — пакао — предлог. 5) острво у близини Аустралије. 6) муслиманско мушко име — предлог — коњска опрема. 7) тона — грожђе (италијански) — самогласник. 8) варош у Кини. 9) обећана земља — живо (италијански). 10) предлог — предлог.

Усправно: 1) безлична замјеница — два пут исти самогласник — узвик. 2) презиме једне филмске звијезде — сугласник. 3) сугласник. 4) држава у С.С.С.Р. 5) наопако: вота — број — мале тежине. 6) идеа (француски) — предлог — пакетна. 7) принада Мухамедовом насљеднику. 8) египатски бог — свеза — варош у Њемачкој. 9) затон — јок! — женске име. 10) француски оток у близини Индије. 11) одречна рјеч — предлог — онематопеја лавежу. 12) встал — свеза. 13) предлог.

Награда: Свако исправно рјешење серије укрштених рјечи, које се састоји из три укрштенице, биће награђено са 50 лира по завршетку серије.

Рјешења предавати у књижари Марка Вујовића.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

У „Гранд Хотел“ дозвољен је приступ

По жељи Н. Екселенције Гувернера „Гранд Хотел“ дозвољен је слободном приступу грађанства. Управа Хотела стара се да у границама данашњих могућности пружи посјетиоцима потребне удобности. Ова новина врло је корисна за чиновнике нежеље и путујућу публику, а особито обзиром на исхрану.

—:—

У Цетињу је у пуном јеку рад два моторна парна млина за мљевење жита. На страну то, што ова два млина по Закону о радњама неби могла да раде, на страну и слаба мљевина, која даје пола у трице, али непросто ујам, који износи 10%.

Кад се зна, како се у оваквим тешким временима долази до прегршт жита и колико све напора мора човјек да уложи, да би до те прегршти дошао, а да не говоримо о цијени, која је просто невероватна, онда нам поступак ових млинара изгледа не само нечовјечан но и злочиначки.

Зашто се жито неби мјело за новац.

—:—

Један Пиљар на пијаци, који је међу нама речено скоројевић у капиталу, једнако даним продаје покварен лук по истој цијени као и онај здрави. Што је најинтересантније, он то ради јавно и трајно на очиглед и наших и италијанских контролних органа.

Дали ће долијат овај делија!

—:—

Једна са стране редакције још непровјерена вијест, кружи у грађанству, да је једна повната увозничка тројка са Цетиња, кажњена доста високо, свакако не зато, што је поштено радила. Ако се ова вијест покаже истинитом, она ће имати своје добре перекусије и на стабилизацију цијена и на сузбијање онако ординарне пљачке, која се са стране извјесних трговаца, већ мјесецима спроводила код нас на Цетиње.

—:—

Из Београда јављају, да је прије неколика дана уништена и посљедња банда комунистичка у јачини од 557 људи.

Из Уредништва

И по други пут понављамо да нећемо примати никакве личне полемике, никакве друге политичке ствари које се не односе на опште народне интересе.

Са идућим бројем отворићемо рубрику огласа, тражње својих рођака и друге рекламе.

Сви заинтересовани нека се обрате Уредништву „Гласа Црногорца“, Његошева бр. 29 (Хотел Империјал).

КАРОВА ЖЕНИДБА

Каро Шутоњин Никчевић, од витешке куће и орака, ожени се крчмарицом са Пандурице. Послије женидбе, сусрео се са Јовом Лазаревим Рајовићем, кojему су Никчевићи ујчевина. Ни пет ни шест, Јован, кojему је било неугодно што се Каро није оженио од равних својој кући, приговори му: — А што се Каро, ожени од кога драго? Што се не ожени од добре куће, па да се од тебе људи и јунаци рађају?

— Иђе Јоване, јадан остави се! Ако Бог хоће, да Никчевић узме црну циганку, она ће родити Никчевића и јунака. М.

РАДИО-ЦЕТИЊЕ

ТАЛАС. ДУЖИНА 218 М. РАВНО 1381 КИЛОЦИКЛА

Црногорска радиофонијска станица даје ово преносе дневно: 1) 12,30-13,30 час.; 2) 18-19; час.; 3) 19,30-22. час.

Сваког дана: У 13 и 20 часова — знак тачног времена; радио дневник на италијанском језику у 13 и 20 часова: радио дневник на српскохрватском језику у 13,15; 18,15; (са политичким коментаром) и 21,30 час.

Сваког уторка и четвртка, у 16 ч.: Преносе из Народног Позоришта.

Сваког четвртка и недјеље, у 21 ч.: Концерт музике за игру Оркестра Радио-Цетиња (дијела Салваторе Санфуранно).

Сваког петка, у 18,45 ч.: Преносе за муслимане.

Сваког петка, у 21 ч.: Радио-кошарка.

Сваке суботе, у 17,15 ч.: Преносе за ученике.

Сваке недјеље, у 17,30 ч.: Преносе за Дјецу.

Штампарија „Обод“ — Цетиње

BIBLIOTEKA CRNE GORE